

กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ “เรไร โลลา” ของ ศักดิ์สิริ มีสมสืบ

THE STRATEGIES FOR USING LANGUAGE IN THE POETRY “RERAI LAILA” BY SAKSIRI MEESOMSUEB

ปพิชญา พรหมกันธา | *Paphitchaya Phromkantha* | ORCID ID: 0009-0001-2083-7794

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ประเทศไทย | Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum Rajabhat University, Chaiyaphum Province, Thailand
Corresponding Author E-mail: thaiedu@cpru.ac.th

พัทธนันท์ พาป้อ | *Phatthanant Phapor* | ORCID ID: 0009-0007-8354-0190

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ประเทศไทย | Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum Rajabhat University, Chaiyaphum Province, Thailand
E-mail: phathanant.ph@cpru.ac.th

Received: (April 5, 2024); Revised: (May 10, 2024); Accepted: (May 26, 2024)

Citation:

ปพิชญา พรหมกันธา และพัทธนันท์ พาป้อ. (2567). กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ “เรไร โลลา” ของ ศักดิ์สิริ มีสมสืบ. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน*, 1(1), 55-73.

Phromkantha, P., & Phapor, P. (2024). The strategies for using language in the poetry “rerai laila” by saksiri meesomsueb. *Journal of Research and Innovation for Sustainability*, 1(1), 55-73.

ABSTRACT

The objective of this research article aimed to study the using of words and figure of speech that appeared in the strategies for using language in terms of words and the use of figure of speech in the poetry "Rerai Laila " by Saksiri Meesomsueb. The researcher used document research methods and present the information in a descriptive and analytical manner. The research results found that:

The using of words that appeared in "Rerai Laila" by Saksiri Meesomsueb were found 12 types of words, as follows: Foreign Words, Honor Words, Colloquial Words, Onomatopoeia Words, Abstract Words, Connotation Words, Concrete Words, Dialect Words, Emotion Words, Vulgar Words, Technical Terms, Spoken Imitation Words. The most common was foreign words, followed by Honor Words, respectively.

The using of figure of speech that appeared in "Rerai Laila" by Saksiri Meesombueb, by using the criteria of Praphon Ruengnarong, the use of 7 types of figures of speech were found as follows: Onomatopoeia, Hyperbole, Simile, Personification, Paradox, Rhetorical Question and Symbol. The most common was Onomatopoeia, followed by Hyperbole respectively.

Keywords: word usage, figure of speech, Saksiri Meesomsueb

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในการใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมร้อยกรอง "เรไร โลลา" ของ ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการใช้คำที่ปรากฏใน "เรไร โลลา" ของ ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ โดยใช้เกณฑ์ของชำนาญ รอดเหตุภัย พบการใช้คำ 12 ประเภท พบมากที่สุดคือ คำภาษาต่างประเทศ รองลงมาคือ คำมีศักดิ์ คำภาษาตลาด คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำนามธรรม คำที่มีความหมายโดยนัย คำรูปธรรม คำภาษาถิ่น คำแสดงอารมณ์ คำหยาบ ศัพท์บัญญัติ และคำเลียนเสียงพูด ตามลำดับ ด้านการใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏใน "เรไร โลลา" ของ ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ โดยใช้เกณฑ์ของประพนธ์ เรือนณรงค์ พบการใช้ภาพพจน์ 7 ประเภท ดังนี้ พบมากที่สุดคือ สัทพจน์หรือการเลียนเสียงธรรมชาติ รองลงมาคือ อติพจน์ หรืออติพจน์ อุปมา บุคคลวัตหรือบุคคลาธิษฐาน ปริทรรศน์หรือปฐภาคพจน์ ปฏิพจน์หรือคำถามเชิงวรรณศิลป์ และสัญลักษณ์ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การใช้คำ, ภาพพจน์, ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ

1. บทนำ

วรรณกรรมเป็นงานเขียนที่เรียบเรียงขึ้นอย่างมีวรรณศิลป์ ซึ่ง อิงอร สุพันธุ์วณิช (2547) ได้อธิบายว่า วรรณกรรมคือหนังสือหรือเอกสารที่ได้ประกอบขึ้นโดยมีชั้นเชิงทางศิลปะ มักเรียงขึ้นด้วยความพยายามที่จะสื่อสารประการต่าง ๆ เป็นที่น่าสังเกตว่า รูปแบบลักษณะงานเขียนในปัจจุบันส่วนใหญ่ถือว่าเป็นวรรณกรรมทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้น นวนิยาย ร้อยกรอง บทความ บทวิจารณ์สารคดี หนังสือคือวรรณกรรมประเภทหนึ่ง มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเยาวชน นอกจากจะได้รับความรู้แล้วยังได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านอีกด้วย หนังสืออ่านนอกเวลาในระดับมัธยมปลายเป็นวรรณกรรมเยาวชนที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้คัดเลือกมา เพื่อให้เยาวชนได้อ่านหาความรู้เพิ่มเติมนอกเวลา หนังสืออ่านนอกเวลาคือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้ใช้ในการเรียน วิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตรนอกเหนือจากหนังสือเรียนสำหรับให้นักเรียนอ่านนอกเวลา เรียน โดย ถือว่ากิจกรรมการเรียนเกี่ยวกับหนังสือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนตามหลักสูตร (สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา, 2557)

ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ คือนามปากกาของ กิตติศักดิ์ มีสมสืบ ได้สร้างสรรค์งานศิลปะ 3 แขนง ประกอบด้วย วรรณกรรม จิตรกรรม รวมถึงดนตรีและเพลง กวีนิพนธ์ของ ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ มีทั้งงานฉันทลักษณ์ และไร้ฉันทลักษณ์ กวีไร้ฉันทลักษณ์หรือกลอนเปล่า (Blank verse) ผลงานของศักดิ์ศิริ มีลักษณะเฉพาะตัวเป็น เอกลักษณ์ พ.ศ.2535 เขาได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (S.E.A. Write Award) สาขา กวีนิพนธ์ จากผลงานรวมบทกวี “มีอนันต์สีขาว” คำประกาศเกียรติคุณรางวัลซีไรต์ พ.ศ.2535 กล่าวไว้ว่า “ศักดิ์ศิริ มีสมสืบสร้างสรรค์ฉันทลักษณ์อิสระขึ้นมาใหม่จากความรุ่มรวยของฉันทลักษณ์ไทยแต่เดิม มีรูปแบบเป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับเนื้อหา” บทกวีของศักดิ์ศิริ มักใช้มุมมองผ่านสายตาของเด็ก ๆ ที่ใสซื่อบริสุทธิ์แฝงด้วยอารมณ์ขัน และใช้ฉากชนบท ตัวละครวัยเยาว์ เพื่อสื่อความหมายและทัศนะ สะท้อนจากสังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรม และศาสนา รวมทั้งพิเคราะห์โลกภายนอก พินิจโลกภายใน ด้วยรูปแบบฉันทลักษณ์ใหม่ ที่ประยุกต์จากรากฐานฉันทลักษณ์เดิม จัดวางจำนวนคำแต่ละวรรคและวางเสียงสัมผัสระหว่างบทอย่างอิสระไม่ตายตัว ศักดิ์ศิรินิยมใช้สระเสียงสั้น เทียบเคียงกับตัวโน้ตครึ่งจังหวะ (เข็บบัต) ผสมผสานฉันทลักษณ์หลากหลายรูปแบบไว้ด้วยกัน บทกวีของศักดิ์ศิริ สื่อความหมายได้หลายมิติทั้งในระดับต้น-ลึก ยาก-ง่าย ตามต้นทุนของผู้อ่าน (สำนักพิมพ์สมมติ, 2563)

วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เรื่อง “เรไร โลลา” (2556) เป็นบทกวีนิพนธ์ผลงานของศักดิ์ศิริ มีสมสืบ ที่ได้ถูกคัดเลือกให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาของกระทรวงศึกษาธิการในระดับชั้นมัธยมปลาย เป็นวรรณกรรมเยาวชนที่มีจุดเด่นในด้านกลวิธีการใช้ภาษาลักษณะคำประพันธ์เป็นบทกวีนิพนธ์ที่มีความสำคัญ มุ่งหวังให้เยาวชนมีนิสัยรักการอ่านการคิดวิเคราะห์ สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เรื่องราวของเด็กสาว

สองคน (ลูก) พี่ (ลูก) น้อง “เรไร โลลา” เป็นบทกวีนิพนธ์หลายฉันทลักษณ์ ประกอบด้วยบทกวี จำนวน 48 ชิ้น มีทั้งกลอนสี่ กลอนหก กลอนแปด กลอนหัวเดียว กาพย์ยานี กาพย์ฉบัง และฉันทลักษณ์เพลงพื้นบ้าน “เรไร โลลา” เกิดจากห้องทุ่งแห่งภาษาหลากหลายของกวีซีไรต์ ศักดิ์สิริ มีสมสืบ กวีผู้เชื่อในพลังแห่งการอ่าน “ศักดิ์สิริ” มักกล่าวเสมอว่า “การอ่านหนังสือเป็นเพียงการอ่านอย่างหนึ่งของมนุษย์มนุษย์ยังต้องอ่านชีวิต อ่านโลก อยู่ทุกเมื่อเชื่อวันตราบเท่าที่ยังมีลมหายใจ หวังให้ “เรไร โลลา” มิได้เป็นแค่เพียง “หนังสืออ่านนอเวลา” ระดับมัธยมปลาย แต่อยากให้ “เรไร โลลา” เป็นหนังสืออ่าน “ในเวลา” ของผู้รักการอ่านทุกคน ขอต้อนรับสู่โลกแห่งวัยเยาว์อันแสนงดงาม โลกของ “เรไร โลลา” และทุก ๆ คน” “เรไร โลลา” เป็นนิทานบทร้อยกรอง ที่ใช้ภาษาอ่านง่าย มีคำประพันธ์หลายชนิดเลย ไม่ว่าจะ เป็น กลอนสี่ กลอนแปด กาพย์ฉบัง แต่ละเรื่องยังมีรูปภาพประกอบแบบเพิ่มความน่ารักไปในตัวด้วย เนื้อหาในหนังสือยังสอดแทรกขนบประเพณีของไทย, ภูมิปัญญา, วิถีชีวิตชาวบ้าน ขอตัวอย่างจาก ตอนตุ่มดิน แต่งด้วยกลอนสี่ “ โองดินน้ำใส ตีนบันไดเรือน ให้ผู้มาเยือน ตักล้างเท้าตน” นอกจากนี้ยังสามารถนำหนังสืออ่านนอเวลา “เรไร โลลา” มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้อีกด้วย

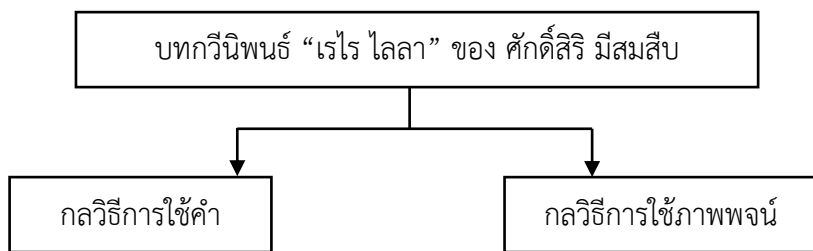
ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ “เรไรโลลา” ของศักดิ์สิริ มีสมสืบ โดยมุ่งเน้นศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาประกอบด้วยการใช้คำและการใช้ภาพพจน์ เพื่อให้ทราบถึงกลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นหนังสืออ่านนอเวลาของกระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษางานเขียนวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในหนังสืออ่านนอเวลา “เรไรโลลา” ของ ศักดิ์สิริ มีสมสืบ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ “เรไร โลลา” ของ ศักดิ์สิริ มีสมสืบ ในประเด็นการใช้ภาษาแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ กลวิธีการใช้คำ และภาพพจน์ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย

4. วิธีการวิจัย

การวิจัย เรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ “เรไร ไลลา” ของ ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ที่ได้รับคัดเลือกเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาระดับมัธยมศึกษา เรื่อง “เรไร ไลลา” ของ ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ โดยมุ่งเน้นศึกษาการใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ มีขั้นตอนดังนี้

4.1 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาจากบทกวีนิพนธ์ที่ได้รับคัดเลือกเป็น หนังสืออ่านนอกเวลาระดับมัธยมศึกษา เรื่อง “เรไร ไลลา” ของ ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ เฉพาะการใช้คำ และภาพพจน์ จำนวน 48 ตอน ดังนี้

1. ตุ่มดิน	2. ลูกยาง	3. สายน้ำ	4. เผลอหน้า
5. ดอกแคร์ว	6. หมอนวด	7. เพ็ญใจ	8. เรืออโป่ง
9. กระรอกน้อย	10. คนละกลัว	11. ขนมหอกอัญชัน	12. ไอ้ละเหอ เออไฉน เป็นฉะนี้
13. ไม่มีคนแก่	14. เทียวทน	15. ผีตันกร่าง	16. ผีดูดเลือด
17. ผึ้งหลวงหวงรัง	18. จุงควาย	19. ชีควาย	20. หมาแลกถั่ง
21. เพลงจักจั่น	22. ดาวมะเฟือง	23. มะรุม	24. โขลกพริก
25. สายบัว	26. หลวงปู่	27. กอไผ่	28. ปากเป็นตรี
29. มะหนามะโน	30. แมลงข้าง	31. ดอกหญ้า	32. ลูกหิน
33. เวลาเต่า	34. ชิงช้า	35. ฝรั่งเศส	36. หน่อกล้วย
37. อุตพิศ	38. ทองกวาว	39. ต้นน้ำ	40. ผลิเข้า
41. ฝากศิลา	42. ภูษารাত্রี	43. จำปีจำปา	44. เพื่อนหาย
45. ไม่เข้าใจ	46. กักขัง	47. จดหมายจากแม่	48. พิโรลา

4.2 เกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ “เรไร ไลลา” ของ ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ โดยมุ่งเน้นศึกษาการใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

4.2.1 เกณฑ์ด้านการใช้คำ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเกณฑ์การใช้คำตามแนวทาง ทฤษฎีของ ชำนาญ รอดเหตุภัย (2550) ที่จำแนกการใช้คำออกเป็น 20 ประเภท ดังนี้

1. การใช้คำที่มีความหมายโดยตรง	2. การใช้คำที่มีความหมายโดยนัย
3. การใช้คำแสดงอารมณ์	4. การใช้คำเสียงเสียดสีหรือประชด
5. การใช้คำมีศักดิ์	6. การใช้คำรูปธรรม
7. การใช้คำนามธรรม	8. การใช้ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค
9. การใช้คำเฉพาะกลุ่ม	10. การใช้คำสแลงหรือคำคะนอง

11. การใช้คำภาษาตลาด	12. การใช้คำต่ำหรือคำหยาบ
13. การใช้คำภาษาถิ่น	14. การใช้คำภาษาต่างประเทศ
15. การใช้คำภาษาหนังสือพิมพ์	16. การใช้คำภาษาพาณิชย
17. การใช้คำฉวน	18. การใช้คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ
19. การใช้คำย่อ	20. การใช้คำเลียนเสียงพูด

4.2.2 เกณฑ์ด้านภาพพจน์ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเกณฑ์การใช้ภาพพจน์ตามแนวทาง ทฤษฎีของ ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2545) ที่จำแนกภาพพจน์ออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. อุปมา	2. อุปลักษณ์	3. สัญลักษณ์
4. อติพจน์	5. ปริทรรศน์หรือปฏิภาคพจน์	6. บุคลาธิษฐาน
7. ปฏิปุจฉาหรือคำถามเชิงวาทศิลป์	8. สัทพจน์หรือการเลียนเสียงธรรมชาติ	

4.3 ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัย เรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ “เรไร โลลา” ของ ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ ใช้วิธีการวิจัย และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.3.1 ขั้นรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาประวัติ และผลงานของศักดิ์ศิริ มีสมสืบ และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยเน้นเฉพาะบทกวีนิพนธ์ “เรไร โลลา” ที่ได้รับคัดเลือกเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาระดับมัธยมปลายของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวนทั้งสิ้น 48 ตอน

4.3.2 ทบทวนเนื้อหาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำ และภาพพจน์ รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงและเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลงานของศักดิ์ศิริ มีสมสืบ

4.3.3 กำหนดกรอบแนวคิดและทฤษฎีการวิเคราะห์ด้านการใช้คำ และภาพพจน์ ใน บทกวีนิพนธ์ “เรไร โลลา” ของศักดิ์ศิริ มีสมสืบ โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเกณฑ์การใช้คำตามแนวทาง ทฤษฎีของ ชำนาญ รอดเหตุภัย (2550) ที่จำแนกการใช้คำออกเป็น 20 ประเภท และกำหนดขอบเขตด้านเกณฑ์การใช้ภาพพจน์ตามแนวทาง ทฤษฎีของ ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2545) ที่จำแนกภาพพจน์ออกเป็น 8 ประเภท

4. ขั้นเสนอผลการวิจัย เสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ในภาษาบทกวีนิพนธ์ “เรไร โลลา” ของ ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมนำเสนอผลการศึกษาวเคราะห์ในข้อมูลรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ดังนี้

5.1 กลวิธีการใช้คำ

1) การใช้คำที่มีความหมายโดยนัย (Connotation words) เป็นการให้ความหมายที่แฝงอยู่เป็นความหมายที่เกิดจากสัมพันธภาพ คือต้องมีบริบท (Context) เป็นเครื่องกำกับ และจะชวนให้คิดไปถึงความหมายอย่างอื่นนอกเหนือไปจากความหมายโดยตรงตามปกติ คำภาษาไทยเป็นจำนวนมากมีความหมายโดยนัย ซึ่งบางครั้งก็ส่อไปในทางค่อนข้างหยาบคายก็มีจำนวนมิใช่น้อย คำที่มีความหมายโดยนัย ดังตัวอย่าง

เด็กหญิงเรไร ชาวไพรพนา เด็กหญิงไลลา ชาวฟ้ากรุงไกร

(เรไร ไลลา 2556, น. 13)

“ชาว” หมายถึง น. กลุ่มชนที่มีเชื้อชาติเดียวกัน เช่น ชาวไทย ชาวจีน หรืออยู่ในถิ่นฐานเดียวกัน เช่น ชาวเมือง ชาวชนบท หรือมีอาชีพอย่างเดียวกัน เช่น ชาวไร่ ชาวนา ชาวประมง หรือนับถือศาสนาเดียวกัน เช่น ชาวพุทธ ชาวคริสต์ หรืออยู่ในแควดวงเดียวกัน เช่น ชาวอักษร ชาวค่าย

“ไพรพนา” หมายถึง น. ป่า

“ฟ้า” หมายถึง น. ส่วนเบื้องบนที่มองเห็นครอบคลุมแผ่นดินอยู่ เช่น ดาวเต็มฟ้า, อากาศ เช่น ฟ้าครึ้ม ยิงปืนขึ้นฟ้า

“ชาวไพรพนา” ตามบริบทหมายถึง เด็กต่างจังหวัด เด็กที่อาศัยอยู่ที่ชนบท

“ชาวฟ้า” ตามบริบทหมายถึง เด็กที่อาศัยอยู่ในเมืองหลวง ปริมณฑล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

นิงไว้อย่าเคลื่อนไหวนะไลลา อสรพิษเบื่องหน้าไซ้ข้าศึก

แท้งลาดกลัวที่ร่ำรุมกุมสำนึก อันอีกทีกเกินทานสะท้านสะทก

(เรไร ไลลา 2556, น. 19)

“อสรพิษ” หมายถึง น. สัตว์มีพิษในเขี้ยว มักหมายถึง งูพิษ, โดยปริยายหมายถึงคนที่ลอบทำร้าย หรือให้ร้ายผู้มีคุณหรือผู้อื่นด้วยความอิจฉาริษยาเป็นต้น

“อสรพิษ” ตามบริบทหมายถึง งูเห่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

2) การใช้คำแสดงอารมณ์ (Emotion words) เป็นการใช้คำที่เป็นเสียงอันเกิดจากอารมณ์ สะเทือนใจของมนุษย์ และความรู้สึก เช่น โธ่ โธ่เอ๋ย อนิจจา เอ้อ เอ๊ย โอ๊ย ฯลฯ คำประเภนี้อยู่ในระดับภาษาปาก จึงเหมาะกับงานเขียนที่เกี่ยวกับบันเทิงคดีต่าง ๆ จะนำมาใช้ในงานเขียนที่ต้องการ ภาษาระดับแบบแผนมิได้ ดังตัวอย่าง

ลมพัดเจ้าปลิว พัดพลิวลมพา เรไร...อ้อฮา ไลลา...อ้อฮวส์

(เรไร ไลลา 2556, น. 15)

“อ้อฮา” ตามบริบทหมายถึงเสียงที่เปล่งออกมาอย่างสนุกสนาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

“อ้อฮวส์” ตามบริบทหมายถึงเสียงที่เปล่งออกมาแสดงถึงความตื่นเต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

เรไรซี่ไม่ซี่มือ	ไลลาครางฮือ..โอ้โห
อ้อฮา..กะละมังใบโต	โอ้โฮ..น้ำผึ้งช่างหน้าใจ

(เรไร ไลลา 2556, น. 45)

“โอ้โฮ” หมายถึง อ. คำที่เปล่งออกมาแสดงความตกใจหรือประหลาดใจเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

3) การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ (Onomatopoeia) เป็นการใช้คำที่เลียนเสียงของธรรมชาติ เช่น หรือ หวอ ปัง ปัง เพลง เบรียง โพละ ผัวะ ฉับ ฯลฯ คำเหล่านี้ให้ความรู้สึกที่สมจริง ช่วยให้เกิด ความรู้สึกนึกคิด และกระตุ้นให้เกิดจินตภาพ (Image) เหมาะสำหรับงานเขียนที่ต้องการภาษาระดับถึงแบบแผน และภาษาปาก ดังตัวอย่าง

เสียงว่าวตุ้ยตุ้ย	เสียงขลุ่ยเอื้อนอื้อน
เสียงใครทาบคอน	คานอื้อนเอี้ยดเอี้ยด
คอกควายเสาคอด	แอดออดอาดเอี้ยด
ควายสีข้างเสียด	เปียดเสาเกาคัน
เสียงผึ้งหวีว่อน	บนคอนเขาขัน
ฉับเฉาะกระชั้น	ใครบั่นทอนฟัน
เสียงลมซ่าซู่	เสียงหมูร้องตื่น
กระท้อนตกสะท่อนพัน	ตุบกระเด็งกระดอนไกล

(เรไร ไลลา 2556, น. 23)

“ตุ้ยตุ้ย” หมายถึง เสียงว่าวตุ้ยตุ้ย

“เอื้อนอื้อน” หมายถึง ก. เอื้อนเสียงดนตรีซึ่งใช้ในการสีซอสามสาย

“เอี้ยดเอี้ยด” หมายถึง เสียงไม้คาน

“แอดอดอาดเอียด” หมายถึง เสียงที่เกิดจากการเสียดสีของควายกับเสา

“หวิ้ง” หมายถึง เสียงผึ้งบิน

“ซ่าซู่” หมายถึง เสียงลม

“ตูป” หมายถึง เสียงกระท้อนตกพื้น (ราชบัณฑิตยสถาน 2556)

4) การใช้คำมีศักดิ์ (Honor words) เป็นการใช้คำที่ให้ความรู้สึกอันสูงส่งกว่าคำธรรมดาทั่ว ๆ ไป รวมทั้งคำราชาศัพท์ ดังตัวอย่าง

ฟ้าเมืองเขื่องค้ำอาคาร	ฝ้าดาดเพดาน
ฐลิร่านกลบเดือนเลื่อนดาว	
ไม่เคยสักคืบสักคราว	สักหนแลหาว
เพื่อหาเพื่อเห็นเพ็ญจันทร์	
เพ็ญใจไพจิตรพิศพลัน	เรื่องรงค์วงวรรณ
บุหลันบำรุงสราญใจ	

(เรไร ไกลา 2556, น. 25)

“ฐลิ” หมายถึง น. ละออง, ฝุ่น

“หาว” หมายถึง น. ที่แจ้ง, ท้องฟ้า, เช่น กลางหาว

“ไพจิตร” หมายถึง ว. งาม

“พิศ” หมายถึง ก. เพ่งดู, แลดูโดยถี่ถ้วน

“เรื่อง” หมายถึง ว. แดกฉาน เช่น เรื่องปัญญา

“รงค์” หมายถึง น. สี, น้ำย้อม

“บุหลัน” หมายถึง น. เดือน, ดวงเดือน, พระจันทร์

“บำรุง” หมายถึง ก. รักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี เช่น บำรุงสุขภาพ บำรุงร่างกาย เงินค่าบำรุง

“สราญ” หมายถึง ว. สำราญ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

5) การใช้คำรูปธรรม (Concrete Words) เป็นการใช้คำที่ให้ความหมาย และความเข้าใจในทางรูปร่าง หรือสิ่งที่สามารถสัมผัสได้ด้วยกาย ในทางที่สัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย หรือสิ่งใดก็ตามที่สามารถมองเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้รส สัมผัสได้ ดังตัวอย่าง

คร่ำมเข็ดผัดเผ็ดร้อนผ่าว สำหรับกับข้าวชาวบ้านป่า
เจ้าเรไรเอมโอชโกชนา แต่สาวน้อยไลลาน้ำตาเล็ด

(เรไร ไลลา 2556, น. 18)

“ร้อนผ่าว” หมายถึง ว. อาการที่รู้สึกร้อนแรงเมื่อมีไอร้อนมากระทบ เช่น ตัวร้อนผ่าว, โดยปริยาย หมายถึง อาการที่รู้สึกคล้ายคลึงเช่นนั้น เช่น อกร้อนผ่าว หน้าร้อนผ่าว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

จากบทประพันธ์ “ร้อนผ่าว” ในที่นี้มาจากรสชาติของอาหาร ความเผ็ดของผัดเผ็ด ซึ่งสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5

ลองลิ้มชิมดาวคราวใด เปรี้ยวจืดจับใจ
ลองใหม่แต่งเค็มเต็มคำ

(เรไร ไลลา 2556, น. 54)

“เปรี้ยวจืด” หมายถึง ว. รสชาติจืด, ยืด, (ใช้แกรสเปรี้ยวหรืออาการปวดอย่างเสียดแทงคล้ายมีอะไรมาจี้) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

จากบทประพันธ์ “เปรี้ยวจืด” ในที่นี้มาจากรสชาติของอาหาร หมายถึง เปรี้ยวมาก

มองดอกอุตุพิศพิณจชม ลองดมดูอีกทีจะดีไหม
เหม็น หอม แตกต่างอยู่อย่างไร ลองดมใหม่อีกครั้งตั้งใจดม

(เรไร ไลลา 2556, น. 85)

“เหม็น” หมายถึง ว. มีกลิ่นไม่ดี, ตรงข้ามกับ หอม

“หอม” หมายถึง ว. มีกลิ่นดี, ตรงข้ามกับ เหม็น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

6) การใช้คำนามธรรม (Abstract word) เป็นคำที่ให้ความหมายทางความคิด หรือเป็นคำที่รับความหมายได้ทางประสาทที่ 5 คือ ทางใจ

ไลลาเล็งแลเรรวน จิตป่วนใจแป้ว
ข่มลงปลงแล้ว แน่นแ่นวเป็นไรเป็นกัน

(เรไร ไลลา 2556, น. 23)

“ใจแป้ว” หมายถึง ว. มีใจท้อเหี่ยว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)
จากบทประพันธ์ “ใจแป้ว” มาจากอาการใจท้อเหี่ยว วิตกกังวล

ดุ่มด้อมท่อมท่องย่องเยียม
โอ...เรไรเรียม ไลลามาเตรียมใจตรม

(เรไร ไลลา 2556, น. 90)

“ใจตรม” หมายถึง ก. ระทม, เจ็บอยู่ภายในเรื่อยไป, เช่น ตรมใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)
จากบทประพันธ์ “ใจแป้ว” มาจากอาการใจท้อเหี่ยว วิตกกังวล ส่วน “ใจตรม” มาจากการการ หดหู่ เศร้า เสียใจ

7) การใช้ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค (Technical terms) เป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่ เพื่อใช้ในกิจการ อย่างเป็นอย่างหนึ่ง ในระยะแรกที่บัญญัติขึ้นมาหากไม่ได้รับความนิยมก็จะเลิกไปในที่สุด เรียกว่า “ไม่ติด” แต่หาก คนพากันใช้ตามก็อาจกลายเป็นศัพท์ทั่ว ๆ ไปได้ ซึ่งแต่ละคำย่อมจะใช้เวลาไม่เท่ากัน

หึ่งเชือกห้วงบ่วงบาดคังโคบาล หมาจนตรอกถนนไร้ทางหนึ
ตาชุ่นเขี้ยวคับแค้นแน่นฤดี ตัวสั้นลีนราคือตลู่ใจ

(เรไร ไลลา 2556, น. 51)

“โคบาล” เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษมาจากคำว่า Cowboy. หมายถึง น. คนเลี้ยงวัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

8) การใช้คำภาษาตลาด (Colloquial Words) เป็นการใช้คำที่เป็นภาษาพูดของคนทั่ว ๆ ไปโดยไม่ คำนึงถึงความถูกต้องหรือเหมาะสม แต่สามารถสื่อความหมายกันได้เป็นอย่างดี

ยินดีกับปรีดา หน้อย... ยืนหน้ามาเห่าหอน
บังเอิญกับบังอร หอนรับช่วงหวังใจหนา

(เรไร ไลลา 2556, น. 40)

“เห่าหอน” หมายถึง ก. ร้องเสียงยาวโหยหวน (ใช้แก่หมา), (ปาก) (ราชบัณฑิตยสถาน 2556)

9) การใช้คำต่ำหรือคำหยาบ (Vulgar Words) เป็นการใช้คำต่ำ คำสบถสาบาน และคำเสียดสีที่สื่อไป ในทางหยาบคาย คำประเภทนี้ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการเขียน ในข้อเขียนบางประเภท

แม้ว่าเรไร ผอมไปนิดหนึ่ง แถมติดทะเลิ่ง มึงมาพาไวย

(เรไร ไลลา 2556, น. 43)

“มึง” หมายถึง ส. คำใช้แทนผู้ที่เราพูดด้วย, มักถือกันว่าไม่สุภาพหรือหยาบคาย, เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

กลืนเหม็นเหมือน “ซี้” เลยคุณขา อูจจาอะนั่นแหละหนาไลลาซ่า
หัวร่อคิดอยู่คนเดียวเดี่ยวทวนคำ บีบจุมกพืมพำอยู่ลำพัง

(เรไร ไลลา 2556, น. 85)

“ซี้” หมายถึง ก. ถ่ายกากอาหารออกทางทวารหนัก, ถ่ายอูจจาอะ, ราชาศัพทว่า ลงพระบังคนหนัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

10) การใช้คำภาษาถิ่น (Dialect words) เป็นคำที่ใช้กันตามท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่าง ไปจากภาษากลาง อันเป็นภาษามาตรฐานของชาติ

มะนาวโห่ผลสุกเรียก “ลูกเลือด” แดงดุเดือดให้คนชั้นเห็นทรรษา
เออ...ยี่มน้อยยี่มใหญ่หนอไลลา ปากเหมือนตุตเลือดมาไม่รู้ตัว

(เรไร ไลลา 2556, น. 43)

“ลูกเลือด” เป็นภาษาถิ่นภาคใต้ หมายถึง ลูกหว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

บนเนินปลายนาหญ้าระบัด ลมรำเพยพัดมาผิวผืน
หญ้าแพรกยอดพลู่มองเพลิน เสียงคั่นคนเอิ้นเอ่ยทัก

(เรไร ไลลา 2556, น. 47)

“เอิ้น” เป็นภาษาถิ่นภาคเหนือและอีสาน หมายถึง ก. พูด, เรียก, เรียกร้อง, กล่าวถ้อยคำ, อื่น หรือ เอื้อน ก็ว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

11) การใช้คำภาษาต่างประเทศ (Foreign words) เป็นการใช้คำที่นำคำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทยในปัจจุบัน เช่น ภาษาจีน ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาโปรตุเกส ภาษาเปอร์เซีย ภาษาชวามลาญ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ

ฟ้าเมืองเขื่องคำอาคาร ฟ้าดาดเพดาน
รูลีร้านกลบเดือนเลื่อนดาว สักหนแลหา
ไม่เคยสักคีนสักคราว สักหนแลหา
เพื่อหาเพื่อเห็นเพ็ญจันทร์
เพ็ญใจไฟจิตรพิศพลัน เรืองรงค์วงวรรณ
บุหลันบำรุงสรอายุใจ

(เรไร ไกลา 2556, น. 25)

“อาคาร” เป็นคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต หมายถึง เรือน, โรง, สิ่งทีก่อสร้างขึ้นที่มีลักษณะคล้ายคลึงเช่นนั้น

“รูลี” เป็นคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต หมายถึง น. ละออง, ฝุ่น

“รงค์” เป็นคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต หมายถึง น. สี, น้ำย้อม

“วรรณ” เป็นคำยืมจากภาษาสันสกฤต หมายถึง น. ผิว เช่น ขอให้เจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ, มักใช้เข้ากับคำ ผิวพรรณ เป็น ผิวพรรณวรรณะ

“ไฟจิตร” เป็นคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต หมายถึง ว. งาม

“บุหลัน” เป็นคำยืมจากภาษาชวา หมายถึง น. เดือน, ดวงเดือน, พระจันทร์

“บำรุง” เป็นคำยืมจากภาษาเขมร หมายถึง ก. รักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี เช่น บำรุงสุขภาพ บำรุงร่างกาย เงินค่าบำรุง

“สรอายุ” เป็นคำยืมจากภาษาเขมร หมายถึง ว. สำราญ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

จากบทประพันธ์ข้างต้น จะเห็นได้ว่า เมื่อมีการใช้คำเหล่านี้แล้ว ทำให้ภาษาสละสลวย ไพเราะ

12) การใช้คำเลียนเสียงพูด (Spoken Imitation Words) เป็นการใช้คำที่เขียนถ่ายภาพ ออกมาให้เหมือนกับเสียงพูดให้มากที่สุด ซึ่งบางครั้งเสียงพูดนั้นก็มึลักษณะที่เล่นสลับทำให้การเขียนพลอยมีลักษณะที่ผิดแปลกตามไปด้วย

รังษายกระโปรงขึ้นครึ่งแข้งเขินจะก้าวเดินต้องสะดุ้งยั้งหยุดเฉย

เรไรยกมือห้ามเจ้าทราชมเขย

ปากไม่เอ่ยยินแค่เพียงเสียงจู้จู้

(เรไร ไกลา 2556, น. 18)

“จู้จู้” มาจากคำว่า จู ๆ หมายถึง เสียงพูดเพื่อเตือนว่าอย่าเสียงดัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

5.2 กลวิธีการใช้โวหารภาพพจน์

1) อุปมา (Simile) เป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งไปตามธรรมชาติแล้วมีสภาพที่ต่างกัน แต่ทั้งสองสิ่งนี้มีจุดร่วมหรือมีลักษณะเด่นเหมือนกัน

เรไรเคียงโลลา เหมือนจำปาเคียงจำปี
เวลาดั่งวารี ไหลรินหลังแต่ฝั่งคง

(เรไร โลลา 2556, น. 97)

จากตัวอย่าง “เรไรเคียงโลลา **เหมือน**จำปาเคียงจำปี” เป็นการใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบ กล่าวถึงเรไร โลลา อยู่เคียงคู่กัน เปรียบเหมือน ดอกจำปากับจำปี

จากตัวอย่าง “เวลาดั่งวารี” เป็นการใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบกล่าวถึง เวลาที่ผ่านไปเหมือนสายน้ำที่ไหลผ่าน ตลิ่งริมฝั่งแม่น้ำไป

2) สัญลักษณ์ (Symbol) เป็นการเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งโดยใช้คำอื่นแทนคำที่เป็นคำจริง ๆ สัญลักษณ์นั้นจะต้องเป็นคำที่มีใช้กันมานานหรือเป็นคำที่รู้จักกันโดยทั่วไป

เรไรอยากวิไลเหมือนโลลา ขออารมณ์นางฟ้ามาสวมใส่
โลลาอยากแก่นกล้าเหมือนเรไร โอ้ละเหออ...เออไฉน...เป็นฉะนี้

(เรไร โลลา 2556, น. 35)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการใช้ถ้อยคำกล่าวเกินจริง เนื่องจากนางฟ้าไม่มีชีวิตอยู่จริงบนโลกนี้ไม่สามารถ ยืมเสื้อผ้าอารมณ์มาสวมใส่ได้

3) ปริทรรศน์หรือปฏิกาคพจน์ (Paradox) เป็นการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกัน ขัดแย้งกัน มา กล่าวเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัดดอกไม้หุขาชาขาว มงกุฎดอกหญ้าพราวประดับหัว
เปลี่ยนปรับสลั้บแต่งต่างแปลงตัว ดีชั่วแค้นรูปโฉมเนื้อโนมพรรณ

(เรไร โลลา 2556, น. 35)

จากตัวอย่าง “ดีชั่วแค้นรูปโฉมเนื้อโนมพรรณ” เป็นการใช้คำขัดแย้งกัน ตามบริบทคำว่า “ดี ชั่ว” หมายถึง รูปลักษณะภายนอกของผู้คนว่าดีชั่วเป็นเพียงรูปร่างภายนอกเท่านั้น ไม่สามารถบ่งบอกถึงความดีชั่วในจิตใจคนได้

4) อดีพจน์ (Hyperbole) เป็นการกล่าวเกินจริงเพื่อเน้นย้ำอารมณ์ และความรู้สึกของผู้เขียน

ราตรีห่มเปลือktanิทราสนิท เมล็ดน้อยแห่งชีวิตติดปีกฝัน
ลอยลิวในสายลมแห่งนิรันดร์ สูดเรียวแรงแสงสวรรค์เสมอไป

(เรไร โลลา 2556, น. 15)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการใช้คำที่กล่าวเกินจริงเนื่องจากราตรีที่หมายถึงเวลาค่าคืนไม่สามารถนำมาห่มเปลือktanได้

5) บุคลาธิษฐาน (Personification) เป็นการสมมติให้สิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ เช่น สิ่งของ ธรรมชาติหรือสัตว์เป็นต้น มีความคิด อารมณ์และกริยาท่าทางเหมือนมนุษย์

ใช้ประมาทคาดไม่ถึงฝั่งจะโกรธ **ถูกลงทัณฑ์ชั้นโทษชั้นโหดหิน**
เรไรโลล่าน้ำตาริน **ไต่ยีนพ่อครวญว่า...ไม่น่าเลย**

(เรไร โลลา 2556, น. 45)

จากตัวอย่าง “ใช้ประมาทคาดไม่ถึงฝั่งจะโกรธ” เป็นการนำเอาความรู้สึกนึกคิด กิริยา อาการ ของมนุษย์ไปใช้กับสิ่งให้ม่อารมณ์ ความรู้สึกโกรธ เหมือนมนุษย์

6) ปฏิพจน์หรือคำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetorical question) เป็นการตั้งคำถามโดยไม่ต้องการคำตอบหรือคำตอบนั้น เป็นคำตอบที่ผู้ถาม และผู้ตอบรู้ดีอยู่แล้ว

เรไรอยากวิไลเหมือนโลลา **ขออารมณ์นางฟ้ามาสวมใส่**
โลลาอยากแก่นกล้าเหมือนเรไร **ไอ้ละเหออ...เออโฉน...เป็นฉะนี้**

(เรไร โลลา 2556 หน้า 35)

จากตัวอย่าง “ไอ้ละเหออ...เออโฉน...เป็นฉะนี้” เป็นการรำพึงรำพันกับตนเองโดยไม่ต้องการคำตอบกล่าวถึงเรไรอยากเป็นเหมือนโลลา ส่วนโลลา ก็อยากเป็นเหมือนเรไร เพราะเหตุใด ทำมจึงเป็นเช่นนี้

7) สัทพจน์หรือการเลียนเสียงธรรมชาติ (Onomatopoeia) เป็นการใช้นำมาเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงดนตรี เสียงสัตว์ร้องและเสียงปรากฏการณ์ธรรมชาติ

เสียงปลาชุกเหยื่อ	เสียงเรือหางยาว
เสียงแวงแวงหง่า	เสียงพร้าวหล่นกระดอน
เสียงว่าวตุ้ยตุ้ย	เสียงขลุ่ยเอื้อนอ่อน
เสียงไครหาบคอน	คานอ่อนเอี้ยดเอี้ยด
คอกควายเสาคอด	แอดออดอาดเอี้ยด
ควายสีข้างเสียด	เปียดเสาเกาคัน
เสียงผึ้งหึ่งว่อน	บนคอนเขาขึ้น
ฉับเฉาะกระชั้น	ไครบั่นทอนผืน
เสียงลมซ่าซู่	เสียงหมูร้องตื่น
กระท้อนตกละท้อนพื้น	ตุบกระดั่งกระดอนไกล

(เรไร โลลา 2556, น. 22)

จากตัวอย่าง “เสียงแวงแวงหง่า” เป็นการใช้คำเลียนเสียงร้องของแวง โดยใช้คำว่า “แวง”
 จากตัวอย่าง “เสียงว่าวตุ้ยตุ้ย” เป็นการใช้คำเลียนเสียงว่าว โดยใช้คำว่า “ตุ้ยตุ้ย”
 จากตัวอย่าง “คานอ่อนเอี้ยดเอี้ยด” เป็นการใช้คำเลียนเสียงไม้คาน โดยใช้คำว่า “เอี้ยดเอี้ยด”
 จากตัวอย่าง “แอดออดอาดเอี้ยด” เป็นการใช้คำเลียนเสียงการเสียดสีของควายกับไม้โดยใช้คำว่า “แอด
 ออดอาดเอี้ยด”
 จากตัวอย่าง “เสียงผึ้งหึ่งว่อน” เป็นการใช้คำเลียนเสียงบินของผึ้ง โดยใช้คำว่า “หึ่ง”
 จากตัวอย่าง “เสียงลมซ่าซู่” เป็นการใช้คำเลียนเสียงลม โดยใช้คำว่า “ซ่าซู่”

6. อภิปรายผล

“เรไร โลลา” เป็นร้อยกรองเรื่องยาวประกอบภาพ รูปแบบฉันทลักษณ์หลากหลาย คนเขียนเรื่องและคนเขียนรูปเป็นคนเดียวกัน เล่าเรื่องของเด็กหญิงลูกพี่ลูกน้องสองคนคือเด็กหญิงเรไร กับเด็กหญิงโลลา คนแรกอยู่บ้านในชนบท คนที่สองอยู่กรุงเทพฯ ทั้งสองต้องมาใช้ชีวิตและเรียนรู้ร่วมกันในตอนปิดเทอมที่บ้านของเรไร อ่านสนุก อ่านง่ายเพราะผู้เขียนใช้ภาษาที่เรียบง่ายตลอดเรื่อง มุ่งสะท้อนความเป็นธรรมชาติ ความเรียบง่ายของชีวิตชนบท ภาษาไพเราะ ได้จังหวะและสอดคล้องกลมกลืนกับภาพ อ่านง่าย มีอารมณ์ขัน หนังสือเล่มนี้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาของกระทรวงศึกษาธิการ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปี 2544 (ชมัยพร บางคมบาง และคณะ, 2562) จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านการใช้คำในบทกวีนิพนธ์ “เรไร โลลา” ของ ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ โดยใช้เกณฑ์ของชำนาญ รอดเหตุภัย (2550) พบการใช้คำ 12 ประเภท ดังนี้ คำภาษาต่างประเทศ คำมีศักร์ คำภาษาตลาด คำเลียนเสียงธรรมชาติ

คำนามธรรม คำที่มีความหมายโดยนัย คำรูปธรรม คำภาษาถิ่น คำแสดงอารมณ์ คำหยาบ ศัพท์บัญญัติ คำเลียนเสียงพูด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไชยวัฒน์ ไชยสุข (2558) ที่ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนในวรรณกรรมบันเทิงคดีของมกุฏ อรดี จำนวน 15 เล่ม พบว่าผู้เขียนใช้กลวิธีการใช้ภาษาด้านการใช้คำ 11 ชนิด ได้แก่ คำที่มีความหมายโดยนัย คำแสดงอารมณ์ คำมีศักดิ์ คำเฉพาะกลุ่มคำภาษาปาก คำภาษาถิ่น คำภาษาต่างประเทศคำย่อ การซ้ำคำ การหลากคำ และ คำแสดงภาพโดยพบคำภาษาปากมากที่สุด คำภาษาต่างประเทศรองลงมา และสอดคล้องกับผลการศึกษากการใช้ภาษา และกลวิธีในการเขียน ของ ว.วชิรเมธี ของ กาญจนา ปราบปัญจะ (2553) จากผลการศึกษาพบว่าผู้เขียนมีการใช้คำซ้อน คำแสดง คำสร้างใหม่ คำภาษาต่างประเทศคำให้เกิดจินตภาพ คำที่มีความหมายโดยนัยหรือความหมายแฝง คำพ้องสัมผัส คำเชื่อมและคำที่มีการเล่นเสียงเล่นจังหวะ

ด้านการใช้ภาพพจน์ในบทกวีนิพนธ์ “เรไร โลลา” ของ ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ โดยใช้เกณฑ์ของ ประพนธ์ เรือนณรงค์ (2545) พบการใช้ภาพพจน์ 8 ประเภท ดังนี้ สัทพจน์หรือการเล่นเสียงธรรมชาติ อติพจน์หรืออติพจน์อุปมา บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน พิธีกรรมหรือปฏิภาคพจน์ ปฏิพจน์หรือคำถามเชิงวรรณศิลป์ สัญลักษณ์ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรีดาพร คุ่มสระพรม (2555) เรื่อง การใช้ภาษาวรรณศิลป์และเนื้อหาในบทกวีนิพนธ์ แนวเพื่อชีวิตของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ โดยผู้เขียนใช้อุปลักษณ์ มากที่สุด จำนวน 379 คำ และอันดับรองลงมาคือ อุทาหรณ์ จำนวน 120 คำ และพบน้อยที่สุด คือ ปฏิพจน์จำนวน 54 คำ และผลการวิจัยของชาติบุษย์ นฤดม (2550) โวหารภาพพจน์ในวรรณกรรมซีไรต์ที่สื่อสะท้อนสภาพการเมืองไทยการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา ประเภทต่าง ๆ ของโวหารภาพพจน์ในวรรณกรรมซีไรต์ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้รวบรวมจากวรรณกรรมรางวัลซีไรต์ที่สื่อสะท้อนสภาพการเมืองไทยจำนวน 5 เรื่อง คือ "เพียงความเคลื่อนไหว" ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, "ขุนทองเจ้าจะกลับเมื่อฟ้าสว่าง" ของ อัศศิริ ธรรมโชติ, "นาฏกรรมบนลานกว้าง" ของ คมทวน คันธนู, "ไปไม้ที่หายไป" ของ จิระนันท์ พิตรปรีชา และ "ประชาธิปไตยขบนเส้นขนาน" ของวินทร์ เสียววารินท์ จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่ามีการใช้โวหารภาพพจน์อยู่ในวรรณกรรมรางวัลซีไรต์ ทั้ง 5 เรื่อง โดยสามารถจำแนกออกได้ 9 ประเภทดังนี้ 1) บุคลาธิษฐาน 2) คำถามชวนคิดหรือปฏิพจน์ 3) ปฏิพิธีกรรม 4) อุปมา 5) สัมพจน์ 6) สัญลักษณ์ 7) อุปลักษณ์ 8) นามนัย 9) อติพจน์หรือการใช้คำพูดเกินจริง

7. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในบทกวีนิพนธ์ “เรไร โลลา” ของ ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ ยังมีประเด็นที่น่าสนใจศึกษาต่อไป ได้แก่

1. ควรมีการศึกษา คติธรรม คุณธรรม จริยธรรม ในหนังสืออ่านนอกเวลา เรื่อง เรไร โลลา
2. ควรมีการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาในหนังสืออ่านนอกเวลา เรื่อง เรไร โลลา
3. ควรมีการศึกษาภาพสะท้อนในหนังสืออ่านนอกเวลา เรื่อง เรไร โลลา

4. ควรมีการศึกษาวิธีการใช้ภาษา เช่น ด้านการใช้คำ การใช้โวหาร การใช้ภาพพจน์ ในหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่องอื่น ๆ

8. สรุป

“เรไร โลลา” ของ ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ เป็นวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเภทร้อยกรอง ที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ มีการนำเสนอคล้ายการเล่านิทานด้วยร้อยกรอง ลักษณะคำประพันธ์เป็นกวีนิพนธ์มีคำประพันธ์หลายชนิด มีจุดเด่นในด้านกลวิธีการใช้ภาษา การใช้คำ และโวหารภาพพจน์ที่หลากหลายทำให้อ่านง่าย เนื้อหาในหนังสือสอดแทรกขนบประเพณีของไทย ภูมิปัญญา วิถีชีวิต มุ่งหวังให้เยาวชนมีนิสัยรักการอ่านการคิดวิเคราะห์ สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้ยังสามารถนำ “เรไร โลลา” วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการบรรจุเป็นหนังสืออ่านนอกเวลามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้อีกด้วย

9. เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ปราบปัญจะ. (2553). *การศึกษากาพย์และกลวิธีในการเขียน* ของ ว.วชิรเมธี [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยภกร บางคมบาง และคณะ (บรรณาธิการ). (2562). *อ่านสร้างสุข 26: 1,009 เล่ม วรรณกรรมเกื้อกูลโลก เกื้อกูลมนุษย์ เล่มที่ 1*. สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- ชาติบุษย์ นฤดม. (2550). *โวหารภาพพจน์ในวรรณกรรมซีไรต์ที่สะท้อนสภาพการเมืองไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. (2550). *การวิจัยทางการศึกษา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยวัฒน์ ไชยสุข. (2558). *กลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนในวรรณกรรมบันเทิงคดีของมงกุฎ อรดี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2545). *ภูมิปัญญาทางภาษา*. ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรีดาพร คุ่มสระพรหม. (2555). *การใช้ภาษาวรรณศิลป์และเนื้อหาในบทกวีนิพนธ์ แนวเพื่อชีวิตของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์
- ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ. (2556). *เรไร โลลา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. ปะ-กัน-นะ.

สำนักพิมพ์สมมติ. (2563). ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ (Saksiri Meesomsueb). สำนักพิมพ์สมมติ. <https://www.sm-thaipublishing.com>

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557). คู่มือการจัดกิจกรรมหนังสืออ่านนอกเวลา. สกสศ. ลาดพร้าว.

อิงอร สุพันธุ์วณิช. (2558). วรรณกรรมวิจารณ์. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.